

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עזריאל 43 ב"ב.

בשעה 21:30

יום שני כ"ו בתשרי התשע"ב, תשרי תשפ"ב

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה. או בליקו בית נאמן: 079-9270505

דברי מרן שליט"א שנאמרו להגל המצב ותחילת מלחמת 'חרבות ברזל'

בוחר בו. למרות כל השנאה והויכוחים. כל אלה דברים בטלים. אין לנו על מה להתווכח! כולנו אחים! כולנו ידידים! כולנו אוהבים אחד את השני! אמר אחד מסופרי ההשכלה: "עם אחד היינו, עם אחד נהיה, כי במקבת בור אחד נוקרנו. יחדיו נחלוקה גם שמחה גם נהי (גם שמחה גם צער), זה שנים אלפים מעת נגזרנו". עד היום צריכים להתחזק בזה, עד שיבוא המשיח ועד בכלל. **ולא להתיאש!** ולא לומר "אין מה לעשות הדעות רחוקות". **הדעות רחוקות אבל הלבבות קרובים.** שנזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

וזו הדרשה שנשא מרן שליט"א ביום ראשון (כ"ג בתשרי התשפ"ד) בין מנחה לערבית:

הרב שלמה עמאר שליט"א שיחיה ביקש לומר "אבינו מלכנו" כל יום בשחרית או מנחה. בשחרית אנחנו אמרנו, אחרים לא אמרו, אז עשינו במנחה, ומחר נעשה

דברים שנאמרו בהיוודע הבשורות הקשות על טבח מאות יהודים בעוה"ר ביום שמחת תורה:

רבותי! בשעה הזאת אנחנו צריכים להתחזק בכמה דברים. א. הנחת תפלין כל בוקר. אפילו אדם שאין לו זמן, שיניח תפלין ויקרא בהם קריאת שמע. אחרי קריאת שמע יאמר מזמור "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי" (תהלים פרק קכ"א). ב. אהבת אחים. המריבות והלשון הרע בין אחד לשני הורסים אותנו! צריך לאהוב אחד את השני. לוותר. שכל אחד יתן לשני מה שהוא יכול לתת. **ודבר שלישי, להתחזק באמונה.** לדעת שכל דבר שבא, זה מהקב"ה. כשאתה מאמין בו - אז הוא מחזיר לך אמונה מול אמונה. נותן לך אימון, נותן לך כח להתגבר על האויב, שהאויב הזה ימחק מן העולם! על האנשים האלה נאמר בספר ישעיה (ס' ח"י): "לא ישמע עוד חמס בארץ, שוד ושבר בגבולך, וקראת ישועה חומותיך, ושעריך תהלה". כולם יתפארו - זה העם שהקב"ה חפץ בו, שהוא אוהב אותו, שהוא

נושאי השיעור:

א. נר שבת ויין לקידוש מה קודם? ב. חייבים בנר גם כשאוכלים לאור הירח. ג. מה מדליקים קודם, החשמל או הנרות? ד. למי שייכת מצות ההדלקה? ה. מתי הבעל מדליק בברכה. ו. זמן ההדלקה.

"יהא רעוא דתיטום בשיראי"

ב. הגמרא (מגילה דף ז"ך ע"ב) מספרת שלרב הונא לא היה כסף לקנות יין לקידוש, אז הוא לקח את האבנט שלו, משכן אותו והביא יין לבית. בא לבית הכנסת לבילי שבת, ובמקום אבנט יש לו חגורה של גמי, (כמו בראשית ג', ז): "ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות". אמר לו רב: מה זה? איפה האבנט שלך? אמר לו: משכנתי אותו בשביל היין. אמר לו רב: כל כך עניוית? "יהא רעוא דתיטום בשיראי" - שתתכסה בבגדי משי. לא רק אבנט יהיה לך, אלא יהיו לך גם בגדים מפוארים ומשובחים. אמנם לא היה דרך החכמים ללבוש בגדי משי, אבל הברכה של רב חייבת להתקיים. אחרי כמה שנים רב הונא עמד להשיא את אחד מהילדים שלו, הוא היה ישן, אבל לא היה ניכר כל כך, היה מכוסה בשמיכה, בקושי ראו את הפנים שלו, והוא לא היה גבוה, היה אדם נמוך. באו כלותיו, חשבו שזו ספה שאין עליה כלום, יש בה רק שמיכה. כל אחת שמה את הבגדים של המשי שלה שם, וככה השניה, והשלישית, והרביעית. הוא לא שם לב. קם, מצא הכל משי. אמר: זו הברכה של רב, הוא אמר שאני אתכסה במשי, והתכסיתי במשי. הלך לרב וסיפר לו, אמר לו: כבודו זוכר את הברכה הזאת? היא התקיימה בי, היום שמו עלי הרבה בגדי משי. אמר לו: היית צריך לומר

המשך בעמוד 3

נר ויין נר קודם

א. ¹ בן איש חי שנה שניה (פרשת נח הלכה ג'): "נר שבת ויין לקידוש - אם אדם אין לו מספיק כסף בשביל לקנות גם נר וגם יין, נר קודם אע"פ שקידוש דאורייתא - אמנם זה לא ברור שזה דאורייתא, יש דעות שזה דאורייתא, ויש אומרים שיוצאים ידי חובתם בתפלה, ויש אומרים שבתפלה לא יוצאים ידי קידוש, כי לא התכוונת לשם קידוש, וגם לא אמרת "זכר ליציאת מצרים". אבל בכל זאת, גם אם נניח שקידוש דאורייתא מן התורה - יכול לקדש על הלחם, ומדברי סופרים הוא שצריך יין². אז רק מדרבנן, ואם אדם אין לו יין, יקדש על הפת. לכן על היין אפשר לוותר. אבל אם תוותר על הנר ותשב בחושך, לא יהיה שלום בבית. אחד נופל, והאשה מקללת, והבעל מקלל... זה לא יפה. לכן נר קודם ליין. **אבל כל זה בשביל נר אחד, אבל אם יש לו בשביל נר אחד ויין, וחסר לו נר שני, אפשר לוותר על הנר השני.** כי מן הדין מספיק נר אחד. איזו עניות היתה פעם!

- הערת המערכת: שיעור זה נסמך ע"י מרן רבנו שליט"א ביום שני כ"ו בתשרי התשע"ב בין תפלת מנחה לתפלת ערבית.
- ותוספות (פסחים דף ק"ו ע"א ד"ה זכרהו) אומרים אסמכתא לזה שצריך יין, כי כתוב "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ', ח'), וכתוב (שיר השירים א', ד'): "נזכירה דודיך מיין". זכור - נזכירה. אז צריך יין.

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת שולמית ברכה טובה תחילת בת הרבנית אסתר (חיה) לויזה ע"ה.

לע"נ אבי הישיבה הרה"צ רבי בנימין הכהן בן מברכה זצ"ל.

עיצוב גרפי: חאלה 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:35	18:45	19:26
17:51	18:47	19:23
17:40	18:45	19:22
17:52	18:47	19:24

בית חדש. ראשי תיבות ב"ח - בלי חשמל... ישארו שם בלי חשמל, יום יומים שלושה. על כל טיל - יום. **עד שילמדו לקח לא להתעסק עם עם ישראל** - לא מפני שאנחנו מובחרים, הם לא יבינו את זה - אנחנו בני אדם לא פחות מכם. איך אתם עושים דבר כזה?! איך אתם מסוגלים לעשות דבר כזה?!

היה מעשה לפני קום המדינה. באו יהודי הוא ואשתו, לא מצאו מקום להתאכסן, מצאו מקום אצל ערבי. ואמרו לו: אנחנו נשלם כסף. יש לנו מספיק. קיבל אותם, אכסן אותם, ובלילה קמו הוא ואשתו וטבחו את היהודים האלה! כי יש להם כסף. היה סופר שוטה אחד, שמו יוסף חיים ברנר, והוא אמר על הערבים שהם עם אציל נכבד ויקר ונפלא, ולא השאיר להם שבח אחד שלא אמר. ובסוף נרצח ע"י הערבים... יש בית ספר "ברנר" על שמו, וקרתה להם תאונה נוראה. (בפרשת שלח לך תשמ"ה. כתוב בה (במדבר י"ד, ל"ד) "וידעתם את תנאותי", אל תקרי **תנאותי** אלא **תאונתי**). היתה שם נהגת (יהודיה) שעשתה טעות, ועשרים ושנים בחורים שהיו הולכים לבר מצוה (אבל הם לא מאמינים, ולא שומרים) כולם מתו בתאונה. והיה שם ילד אחד שאמו נתנה לו כסף לקנות אוכל לדרך, בדרך לחנות מצא ילדה בוכה, אמר לה: למה את בוכה? אמרה לו: כי אמי נתנה לי כסף, והוא נפל לי. ועכשיו איך אני אבוא הביתה ולא קניתי להם כלום?! אמר לה: כמה את צריכה? אמרה לו ונתן לה. חזר הביתה, ואמו אמרה לו: איפה האוכל? אמר לה: נתתי אותו לילדה עניה. אמרה לו: איזה טיפשי! מה עשית?! עכשיו תיסע בלי אוכל. אז הוא היה בצער, ישב בפינה והתחיל לבכות, ולא נסע עם החברים שלו. אחר כך בחדשות של עשר הודיעו שאותה ההסעה שהיה אמור הבן שלה לנסוע בה, נהפכה בתאונה. הלכה לבן שלה, וחבקה אותו: אשריך שלא נסעת. זה "וצדקה תציל ממות" (משלי י"ב).

צריכים להתרגל כל יום לתת צדקה בקופה, בכל בוקר ובוקר. ואם אפשר גם להוסיף תפלה: "תשמור עלינו ועל כל עם ישראל מכל הפגעים הרעים". כל האנשים האלה הם חיות בדמות בני אדם. "מפלצות". ככה הם. עוברים מבית לבית וטובחים. לא הבנתי אתמול למה אמר ביבי בנאום שלו: "כדאי לכם אנשי עזה לצאת, עוד מעט אנחנו נלך מבית לבית". ממתי למדת לומר מבית לבית? הוא למד מהם. הם עשו ככה מבית לבית בפועל, והוא אמר. ולמעשה הוא לא יעשה... העם היהודי יש להם מדות מאברהם אבינו, והם יש להם מידות של פראי אדם. הם לא מבינים מה זה בן אדם, הם לא מבינים. כתוב בספריהם שאם יהודי מסתתר מאחרי האילן, האילן בעצמו יקרא לערבי ויאמר לו: תשמע, יש יהודי מאחרי, בוא תהרוג אותו. והוא שומע את האילן מדבר כמובן... והוא מסתובב וטובח את היהודי. דברי הבל וריק! הם משוגעים ומטורפים. הם לא יכולים לסבול שיש לנו מדינה קטנה והיא מתקדמת, ומגלה הרבה דברים. וכי נספר להם את הסוד של כיפת הברזל? לא אומרים את הסוד הזה! הם זרקו טיל - נחזיר להם טיל. ומי שיאמר לנו למה? נאמר לו: דברים כמשמעם - "עין תחת עין" - טיל תחת טיל. אלא שלנו יש פתרון לטיל, ואתם בלי פתרון. שישארו עם הטיל הזה, עד שיהרוס אותם לגמרי, או שיברחו מעזה וילכו לכל הרוחות. חסר בשבילם מקום בעולם? עשרים ושתיים מדינות ערב יש בעולם! מה יש לכם?! מה קרה לכם?! מה הרשעות הזאת?! מי יודע אם זה לא בא ממה שקרה ביום כיפור עם אותם שמאלנים. מי יודע? ה' ירחם. אז מחר לא נשכח את הדברים האלה, לומר "אבינו מלכנו", ו"לעולם ה' דברך ניצב בשמים", ומזמורי תהלים במנחה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

רק בשחרית. אם אפשר לעשות גם במנחה - אין הכי נמי. אבינו מלכנו זה חשוב מאד. "אבינו מלכנו חטאנו לפניך רחום עלינו". **ולא לדלג שום דבר, אפילו שאנחנו נמצאים בחודש תשרי.** לומר "אבינו מלכנו מחול וסלח", "קרע רוע גזר דיננו", וכל הדברים האלה. **ועוד דבר, לקרא בתפלת מנחה שני מזמורים: קכ"א - שיר למעלות, וקכ"ד - לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל. ועוד דבר, ביום שיש ספר תורה לקרא על יד ההיכל "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" שנים עשרה פעם כמו שאומרים בראש השנה ובכיפור.** ומחר (ביום שני כ"ד תשרי) **מי שיכול לצום כל היום שיצום.** (אפשר לקבל את התענית בבין השמשות). ומי שלא יכול - שיצום חצי יום. ומי שלא יכול גם חצי יום - שיעשה תענית דיבור חצי יום. לא לדבר דברים בטלים. אולי יחוס אולי ירחם. אולי. "אולי יחנן" (עמוס ה', ט"ו). אולי ה' יתברך יראה בעניינו, יביט בעמלנו ואל יביט במעלנו.

אכזרים הרשעים הארורים האלה, נכנסו מבית לבית להרוג כל הנמצאים שם. (חוץ ממקום אחד שהיה בעל הבית שיהיה בריא חזק, תפס את הדלת ולא נתן להם להיכנס. עזבו אותו והלכו למקום אחר, ככה הציל את עצמו ואת נפש אשתו ובניו). אין סוף לאכזריות שלהם. נכנסים לבית אבות, לוקחים את הזקנים, שוחטים וטובחים אותם. אלה בני אדם שאומרים אנחנו יש לנו מוסר אציל?! (בזמנו אמר ככה נפוליאון: הערבים זה עם אציל, אציל גזע, עם מתורבת, יש להם הכנסת אורחים. או ואבוי! הכנסת רוצחים, לא הכנסת אורחים...). אולי העוון הגדול הזה שעשו אחרים, ללכת ביום כיפור מבית הכנסת לבית הכנסת, ולומר: זה נגד החוק, צריך לערבב אנשים ונשים ביחד. זה עוון נורא ואיום. **אף פעם לא היה כזאת בישראל! ואף פעם לא היה דבר כזה שביום שמחת תורה טובחים יהודים!** אמרו מאתים הרוגים, אחר כך אמרו שלוש מאות, אחר כך ארבע מאות. [ועתה נשמע שיש יותר משמונה מאות נרצחים הי"ד]. ולמעלה מאלפיים וחמש מאות פצועים. מה זה?! לאיפה הגענו?!

פעם כשהיה ערבי רואה יהודי, היה מתחבא! אחרי ששת הימים הערבים היו רואים נער יהודי הולך בחברון, סוגרים את החלונות. אולי הנער היהודי יספר עליהם לשלטונות שאבותיהם בשנת תרפ"ט התנפלו על היהודים. היום אין כלום, אין דרך ארץ, ואין מוסר. כלום. והשופטים שלנו היו בעוקרינו. אמרו שאף אחד לא ייגע בערבי לרעה. מי שערבי יורק עליו - ישתוק. מי שערבי זורק עליו אבנים - ישתוק. והערבי אומר לו: אני זורק עליך אבן, אתה יכול לעשות לי משהו?! ככה הם מדברים! **צריך לשנות את החוק הזה. מי שערבי יורק עליו - יש לו הזכות לירות בו על המקום! ומי שערבי זורק עליו אבן - על אחת כמה וכמה!** ומי שערבי מהתל בו, גם כן יכול לעשות את זה. לא חייב לעשות, אבל יכול לעשות. אולי יירגעו מעט השוטנים האלה מהטירוף שלהם. ועוד דבר, זורקים עלינו טילים, טיל נגד טיל. "עין תחת עין" (שמות כ"א, כ"ד). **זורקים עלינו טיל, נחזיר להם בטיל.** ואם תגידו: מה הרווחנו? הרווחנו הרבה מאד, כי הם לא יודעים את הסוד של כיפת הברזל. אנחנו למדנו מסכת סוכה. **סוכה ראשי תיבות סוד כיפת הברזל...** ואת הסוד הזה הם לא יודעים. אז הם זרקו עלינו טיל, אנחנו נטפל בו בעזרת ה' עם כיפת הברזל. והם יקבלו טיל בלי כיפת הברזל. הרשעות שלהם עברה כל גבול, עברה כל שכל אנושי. אין להם שכל. ואנחנו חייבים לחיות אתם. כי אם תאמר אחרת, אומות העולם יזעקו: מה אתם עושים? אנחנו עושים?! הם בהמות! אם הם יושבים בסדר, אף אחד לא ייגע בהם. להיפך, נותנים להם הכל, נותנים להם חשמל. **ועצה שלי, על כל טיל - עשרים וארבע שעות בלי חשמל! שישארו בלי חשמל.** אנחנו לומדים בית יוסף והם לומדים

דברי תורה בעלון זה יעמוד לרפואת: ידיד המוסדות הרב שר שלום הל"ו בן מזיאנה • מצליח הל"ו בן כמסאנה שושנה • הילד אוריאל בן מוריה בתוך שאר חולי ישראל • הנערה אלישבע שירה בת פנינה פרל תחיה • מרים בת רבקה תליט"א • ר' משה נתנאל בן הדסה ציונה הל"ו • אליהו בן כוכבה • הדסי (הדס) בת אסתר, לה ולעוברת, נא להעתיק בתפילה לרפואתם השלמה בקרוב

לבית הכנסת זה הכי טוב. אלא החשמל דלוק, ומברכים על נר שבת. כי יש מצוה מיוחדת בנר שבת. הנר הזה כמות שהוא. וזה חוץ מהטעם שהחשמל יש בו חשש חילול שבת. פעם היה ודאי חילול שבת, היום לפעמים הוא אוטומטי ולא צריך חילול שבת, אבל בכל אופן לא סומכים על חשמל רק בשעת הדחק אם אין ברירה. יש חכם אחד - שמו הרב בית יצחק שמלקיס (חי"ד סי' ק"ך) שאומר שאפשר לברך על נר חשמל, אבל למעשה לא עושים את זה. לכן אני לא מתכוון לצאת בנר חשמל, אלא אני מתכוון לצאת בנר שבת, והנר הוא כמו שעשו אבותינו. הכי טוב נר שמן זית. פעם בחוץ לארץ לא היה שמן זית, היה יקר מאד. אז היו מדליקים בשעוה או בפמוטים. היום מדליקים בשמן זית, לוקחים כוס, שמים מים, שמן זית ופתילה, ומדליקים.

האשה תתבע את בעלה הגנב בבית הדין

ה. הלכה ה': אחד האיש ואחד האשה חייבים בנר שבת. למשל אם האשה לא בבית, הלכה ללדת, האיש חייב להדליק. אלא שהאשה מוזהרת עליו ביותר - מוזהרת על נר שבת יותר מהבעל. ואומרים את זה באשת חיל (משלי ל"א, ח"א): "לא יכבה בלילה נרה". למה כתוב נרה ולא נרו? כי הנר הוא שלה, עיקר הנר מוטל עליה. ויש לה דין קדימה על בעלה במצוה זו, ואם ירצה הבעל להדליק הוא בעצמו, יכולה לעכב בעדו. ובספר בית השואבה כתב (דיני הדלקת נר ביו"ט סעיף ו) שבעל שקדם והדליק ביום ששי לפני אשתו ובירך, יכולה האשה לדרוש ממנו עשרה זהובים! כי יש גמרא בחולין (דף פ"ז ע"א) שאומרת שמי שחטף ברכה לחבירו (אחד שחט, והשוחט צריך לעשות כיוסי הדם, ככה כתוב (ויקרא י"ז י"ג): "ושפך את דמו וכסהו בעפר", השוחט יכסה. אבל בא חבירו מהר, לקח עפר ובירך "וציונו על כיוסי הדם"), צריך לשלם לו עשרה זהובים. אז כאן הבעל חטף את המצוה מאשתו, שישלם לה עשרה זהובים. והיתה לי קושיא, מה ישלם לה? הרי "כל מה שקנתה אשה קנה בעלה" (סנהדרין דף ע"א ע"א). עוד פעם יקח לה את זה. עד שהסבירו לי שיש אפשרות כזאת אם הוא מביא לה את זה "על מנת שאין לבעלה רשות בהם" (עיין בגמ' שם). תלך לבית הדין (אם יש ביניהם שלוח, ולא יעשו מזה ענין גדול, אחרת הם יכולים להתגרש על עשרה זהובים...) ותאמר: הוא לקח לי את הברכה, יאמרו לו: אתה חייבת להביא לה עשרה זהובים בתנאי שלא יהיה לך רשות בהם. תיקח עשרה זהובים ותקנה בהם תכשיט, תאמר: בתכשיט הזה זכיתי בגלל החטיפה של בעלי... אבל יש תנאי בזה - אם היא ענתה אמן אחריו [או אפילו לא ענתה אבל יכלה לענות], הוא פטור מעשרה זהובים. כי "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (ברכות דף נ"ג ע"ב). רק אם בירך בלחש אז היא הפסידה, והיא יכולה לתבוע. אבל אם היא ענתה אמן, הוא פטור.

לו (מגיד מישרים ישעיה ס"ו): הטוב בעיניך שאתה קורא מהר? זה לא מספיק, צריך לחפש קושיות, ולחדש תירוצים. ומה שלא מצאת, תעיין במפרשים. אבא ע"ה פעם קרא את זה בכף החיים (סי' רפ"ה סק"ד) שהעתיק את זה משם מגיד מישרים, ואמר: מאיפה יש למרן זמן לחדש חידושים ולפתוח אבן עזרא ורמב"ן וספורנו? מאיפה יש לו זמן? יש לו הרבה חיבורים לחבר. החכם צבי אמר פעם לבן שלו היעב"ץ שמרן הבית יוסף היה חכם יותר מהמגיד שלו! הדיבורים של חכם צבי מיוחדים במינם... שמעתי את זה פעם מהרב עובדיה, ואחר כך ראיתי את זה בספר תורת הקנאות (דף מ"ח ע"א): "אמ"ה - אבא מארי הגאון - התסיד זצ"ל היה אומר שהרב"י - שהרב בית יוסף - היה למדן יותר מהמגיד שלו". המגיד הכל אצלו קבלה, הכל ישר וחלק. יש לו קושיות על הרמב"ם ורובנו תם ור"י? הכל פשוט. ואילו מרן צריך להתעמק. מאיפה יש לו זמן? אז רוב העולם קוראים מהר. כי אם אדם יקרא לאט לאט, בסוף יבטל לגמרי את הקריאה. אם אדם יש לו זמן - אין הכי נמי. בילדותנו - בגיל שמונה תשע - אצל הרב ז"ל ביום ששי אין שיעור, אלא יש כמה חידושים על הפרשה, וקוראים שנים מקרא ואחד תרגום פסוק. תלמיד קורא, ואחר כך קורא תלמיד אחריו, ואחריו ואחריו, לוקח שעה וחצי. וכל כדו להרגיל אותו לקרא שנים מקרא ואחד תרגום.

לי כשבירכתני אותך: "וכן למור". היית צריך לומר לי "גם אתה". רב לא היה עשיר הרבה, תגיד לי: "וכן למר"?

גם כשאוכלים לאור הירח מדליקים נר

ג. הלכה ד': אע"פ שאוכל ומקדש על הגג שאור הלבנה זורח על שלחנו מבערב, בכל זאת מדליקים נר שבת בברכה. לא תאמר כבר יש שלום בית, כי יש לך כבר את אור הלבנה. (בבגדאד מרוב החום בימי הקיץ היו אוכלים בחוץ על הגג, ולפעמים הלבנה מאירה שם טוב מאד. אז יש שאלה אם ידליקו בברכה, או נאמר שלא צריך). ולמה מדליקים? יען כי נר שבת יש בו גם חיוב על פי הסוד.

קודם מדליק החשמל ואח"כ מדליק נר שבת בברכה

ד. מכאן אתה לומר שגם בימינו כשיש חשמל, מברכים על נר שבת. יש כאלה אומרים: נברך על נר שבת, ואחר כך [אחרי שתדליק את הנר] נדליק את החשמל. אבל אחרי שהאשה הדליקה נר שבת, אסור לה לעשות מלאכה. ככה מקובל, אחרי שהדליקה היא לא עושה מלאכה. לפני ההדלקה, בברכה יש ויכוח, יש אומרים שאפשר לברך ואחר כך להדליק, כי הברכה "להדליק" [ואין בזה קבלת שבת. וכן עיקר]. אבל אחרי שהדליקה, היא מקבלת את השבת. עובדה שבשבת חנוכה מדליקים נרות חנוכה לפני שבת, כי אם אתה מדליק נרות שבת לפני כן, כבר קבלת שבת. אז מה נאמר? שהיא צריכה לעשות תנאי? בכל שבת תעשה תנאי ותאמר לא קיבלתי? או שבעלה ישב בבית, יחכה לה עד שהיא תחליט להדליק נרות וידליק את החשמל? יגיע לבית הכנסת והם באמצע מנחה, ויפסיד קדושה?! לא עושים ככה. "עושה חדשות - בעל מלחמות" - הבעל הזה עושה מלחמות בבית... ילך מהר

3. לא ידוע בכלל אם הוא היה עשיר. בגמרא (גיטין דף נ"ט ע"א) כתוב: מימות רבי עד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד. רבנו הקדוש היה עשיר ובעל תורה, וכל חכמי ישראל מרבנו הקדוש עד רב אשי אותו דבר - כולם היו עניים מרודים, ולמדו תורה מתוך עני.

ומהסיפור הזה רגילים לברך כל הזמן את מי שאומר ברכה לחבירו: "וכן למור". לא צריך לחזור על אותם מלים כמו תוכי, אלא אומרים על מה שבירכת "וכן למור". יש אומרים "וכן למור", אבל הספרדים אומרים: "מור", וככה מובא בתיקוני זוהר (בתיקונים האחרונים בסוף הספר, דף קמ"ז ע"א). אומר שם: "מקושרת מור (השיר השירים ג' ו') - אמר מר", משמע שהיו אומרים מר. ומי שאומר מר גם כן יש לו על מי לסמוך. [שאלה מהקהל: ומה תאמר אשה לחברתה? והשיב לו מרן רבנו שליט"א: שתאמר: "וכן לגברת"... מה תאמר?].

4. שנים מקרא ואחד תרגום

היה בעל אחד שהלך לרבי חיים חורי, ואמר לו: כל יום ששי יש לי מריבה עם אשתי. אמר לו: למה? אמר לו: אני בשעה שנים כבר מוכן לכל. כבר התרחצתי והתארגנתי, ואני קורא שנים מקרא ואחד תרגום, ושיר השירים במנגינה עריבה. והאשה - עד ארבע - ארבע וחצי עדיין עסוקה וטרודה, ואני אומר לה: שבת! אבל היא לא מבינה כלום. אמר לו הרב: אתה אשם! אמר לרב: מה עשיתי? אמר לו: אל תקרא את כל הדברים האלה, אלא תעזור לה! תגמרו שנים בשלוש וחצי, ואחר כך תקרא מה שאתה רוצה לקרא. שנים מקרא ואחד תרגום, תקרא אותם בכוך אחרי התפלה מיד עם טלית ותפלין. מי שמתרגל בזה יראה כמה הדבר הזה קל. מיד אחרי התפלה אתה קורא שנים מקרא ואחד תרגום, וזה לוקח חמשה פסוקים לדקה. זה בדוק ומנוסה. ככה כתב רבי בן ציון אבא שאול (אור לציון - זכרון הדסה עמ' ל"ה), וככה אמר החפץ החיים (ספר תורת הבית פרק ב') שאדם יכול להגיד בקה אחת מאתים מלים. מי שישפור כמה מלים יש בממוצע בפסוקי התורה, יראה שהממוצע הוא שלש עשרה-ארבע עשרה מלים. אז שלש עשרה מלים בשנים מקרא ואחד תרגום זה בערך ארבעים מלים, כפול חמש זה מאתים מלים. תיקח את הפרשה הכי ארוכה, תחלק אותה לחמש, תראה כמה דקות יקח לך. תקום מוקדם, תקרא שנים מקרא, כבר בשבע וחצי כבר גמרת הכל. מה כל הלחץ הזה? קוראים את זה במהירות, וטוב לקרא את זה בטעמים.

יש בזה עוד הידור. מרן הבית יוסף היה קורא עם טעמים, והיה קורא רש"י. (הוא כותב בשלחן ערוך (סי' רפ"ה ס"ב) שצריך לקרא רש"י). ובא אליו המלאך שלו ואמר

יכול להדליק אבל לא לברך

1. **אבל אם ירצה הבעל להדליק במקום שינה** בחדר שישן בו, היו גם כן מדליקים. היום אי אפשר להדליק. איך תדליק שם? קודם כל יש חשש שריפה. ודבר שני אם יש חשמל מעבר לדלת, יכנס האור, מתי שתרצה לסגור [הדלת] תוכל לסגור, ככה אדם יוכל לישון בשקט. פעם לא היה ככה, מדליקים נר שעה שעתיים שקצת יהיה אור ולא יכנסו בחושך, אחר כך יכבה וגמרנו. היום אין דבר כזה. נאמר **אם הוא רוצה להדליק במטבח - רשאי, אבל לא יברך**. לא כאלה שאומרים שזה מברך וזה מברך. לא ככה, אלא רק אחד מברך על הכל. ככה כתב רבי שניאור זלמן בשלחן ערוך שלו (בהערות שבקונטרס אחרון ס"ד ס"ג ס"ה). אומרים שבביתו הנהיג אחרת, אבל קשה להאמין בזה. בכל אופן מעולם לא הורגלו שכל אחד מברך, רק בעלת הבית מברכת.

מתי הבעל מדליק ומברך?

2. **ומיהו באשה יולדת נוהגים שהבעל מדליק במקום השלחן ומברך בשבת ראשונה שאחר הלידה**. כי בשבת ראשונה היא עדיין חלשה. על פי ההלכה יולדת שבעים ושנים שעות אחרי הלידה אסור לה לצום בכיפור, ואם תרצה להחמיר - אסור לה⁵! לכן בשבוע ראשון שהיא חלשה, הבעל מדליק במקום השלחן ומברך, והיא לא תאמר לו שום

5. חכם אחד בדורנו אמר שהיום עושים להם אנטיביוטיקה, ואפשר לשלוח אותם הביתה למחרת, אז הם יכולות לצום. אבל זה לא נכון, הדין לא משתנה, בין אם יש אנטיביוטיקה, ובין אם אין אנטיביוטיקה. מצד אחד יש כמה דברים שהשתפרו, אבל מצד שני בני אדם חלשים מאד. פעם היו כאלה שצמים משבת לשבת. היה אחד באשקלון שהיה צם במשך שלושים שנה (מגיל ארבעים עד גיל שבעים) בימי השוב"ם, ממוצאי שבת עד ליל שבת. שש שבתות - שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים. כשהגיע לגיל שבעים מצאו לו דימום במעי. הרופאים אמרו לו: אסור לך לצום. אמר: לא, אני נהגתי, מה פתאום? אני יכול לצום. עד שטלפנתי אליו ואמרתי לו: אסור לך לצום. אם תרצה לעשות התרה - תעשה התרה. אבל לא צריך התרה, צריך לעשות התרה על מה שצמת כל השנים האלה... איזה כח יש לך לצום?! היום בקושי מחזיקים מעמד ביום כיפור ולהבדיל יום תשעה באב ושאר התעניות. ולפני כן כותבים בעיתונים: תאכל ככה ותשתה ככה, ולא תאבד נוזלים וכו' וכו'. לכן אדם לא צריך לעשות הרבה דברים מיותרים.

אשה אחרי לידה היא עדיין חלשה. ולכן לגבי ברכת הגומל לילדת, רבי משה לוי אומר (ברכת ה' ח"ד פרק ו' הערה 16) **שצריך לחכות שהיא תבריא לגמרי**. פעם בזמן מרן לא היו מברכים בכלל. הוא אומר (בב"ס ר"ט) שיש נוהגים שהבעל מברך על אשתו. ומרן דוחה את זה, אמר שהבעל לא יברך על אשתו. האשה ילדה, הבעל לא יכול לברך בשבילה, אז אין מי שיברך. בא כנסת הגדולה (ס"ד ר"ט בהגב"ב) ואמר: מה הבעיה? שהיא תברך. מה תאמר, צניעות? "קול באשה ערוה" (ברכות דף כ"ד ע"א)? וכי היא עושה מנגינות? היא מברכת שתי מלים. והיום הן הולכות וקונות וכו', **לכן אין שום בעיה שהאשה תברך**. אז נהגו בליל הברית (הלילה שלפני הברית קוראים לו באידיש "וואכט נאכט", וקוראים לו "ברית יצחק", וקוראים לו "ליל הזוהר", כל אחד יש לו שם משלו, ונהגו בזה מאז ומתמיד, גם הש"ך (יר"ד ס"ה קע"ח סק"ו) מזכיר את זה שבההיילדת ומברכת. ורבי משה לוי אומר: מתי מברכים? אחרי שמתרפאים לגמרי. אבל אם היא מרגישה בעצמה חלשה, תחכה שיגיע הזמן ותברך. לא צריך לאסוף קהל גדול, אלא מספיק מסיבה משפחתית שיש בה עשרה אנשים מבני המשפחה, תברך כמה מלים וזה הכל.

[שאלה מהקהל: מיהו שצם בכיפור יומים יש לו עבירה על זה? והשיב לו מרן שליט"א: ככה רבא היה עושה. בגמרא (ר"ה דף כ"א ע"א) כתוב שרבא היה יושב בתעניתא תרי יומי דכיפורי, זימנא חדא אשתכח כוותיה. [שנה אחת התברר שבאמת כיפור היה ביום השני, ולא ביום הראשון]. ורב נחמן בר יצחק היה הפוך, היה צם יום אחד. ופעם אחת במוצאי הצום הגיע משהו מארץ ישראל, ואמר: "בסיים תבשילא דבבלאי בצומא רבא דמערבא" - אמר להם: אתם אוכלים, בשבילכם עכשיו זה מוצאי כיפור, ובארץ ישראל זה צומא רבא. ורב נחמן כאב לו שיצטרך לצום יומים, אז הוא אמר לו: מאיזו עיר הגעת? אמר לו: "דמהריא". אמר לו: דם תהא אחריתו. אני לא יכול לצום יומים! רבא היה יחיד שצם יומים. לכן למעשה לא טוב לעשות את זה. ולמעשה גם אלה שעושים יומים, זה רק בחוץ לארץ, בארץ ישראל אסור. כאן כולם עושים יום אחד. אין לנו ספיקות. מה קרה לו? ביום כיפור יעשה ספק? כל מה שכתוב שעושים יומים זה רק בחוץ לארץ (וגם שם אם עושה יעשה בצנעא משום יוהרא).

דבר. אם היא בבית חולים לא יתנו לה להדליק, אם יתנו לה - אין הכי נמי שתברך. אבל לא בחדר האוכל, כי זה מקום של כולם, הרבה מדליקות שם, אז היא לא צריכה לברך, כי לפי מרן (ס"ד רס"ג ס"ח) לא מברכים על תוספת אורה. אם יש חדר שאין בו בכלל נר, והיא מדליקה בו, היא יכולה לברך. מה אכפת לה? בעלה בבית שלו והיא בבית שלה. אבל אם כולם מדליקות (ומסתמא גם מברכות) היא לא יכולה לברך.

האשה מדליקה והבעל מכין הפתילות

ח. הלכה זו: טוב שהבעל יעסוק בליל שבת בתיקון הנרות, בהנחת השמן והפתילות, כי מפורש בדברי רבנו האר"י (שער הכונות דף ע"א ע"ב) שהבעל ישתתף משהו במצות הנר. מה ישתתף? להכין את השמן והפתילות. יכין את הפתילות להבהב אותם (ככה היו נוהגים פעם כדי שהפתילה תוכל לקבל את האש, מהבהבים אותה באור), ואחר כך האשה מדליקה. ולדבר הזה רבי דוד פארדו בשושנים לדוד מצא במשנה רמז יפה מאד. כתוב (שבת דף ל"א ע"ב): "על שלש עבירות נשים מתות בשעת לְדָתָן⁶, מה הם שלושת העבירות?" שאינן זהירות בנדה, ובחלה ובהדלקת הנר". ורבי דוד פארדו שאל: בהתחלה כתוב "נדה" ולא "טבילת נדה", אחר כך כתוב "חלה" ולא "הפרשת חלה". ואילו אחר כך כתוב "ובהדלקת הנר". למה ככה? תגיד "בנר" בלבד, או "בנר שבת", למה כתוב "בהדלקת הנר"? אלא לומר לך שרק ההדלקה על האשה, אבל הכנת הנר זה לא על האשה, אלא זה על הבעל. ואת ההסבר הזה מביא רבי עקיבא איגר בתוספותיו על המשנה בשם שושנים לדוד⁷.

זמן ההדלקה

ט. הלכה זו: אסור לאשה להקדים את הזמן הרבה, ולא ולאחר. ומן הדין יכולה להדליק אחר שיגיע זמן ערבית. הכוונה לערבית של הבבלים, לא ערבית שלנו. מתי ערבית של הבבלים (למשל בבה"ג "אליהו הנביא" כאן)? שעה ורבע קודם הלילה בשעות זמניות, דהיינו פלג המנחה. מהשקיעה תחשב שעה ורבע לפני כן לפי אורך היום. אם היום ארוך, יהיה אפילו שעה וחצי. ואם היום קצר, יהיה שעה אחת. אבל לפני הזמן הזה אסורה להדליק. ומצוה מן המובחר להדליק חצי שעה לפני השקיעה, וכן נוהגים בביתנו. בחיפה נוהגים חצי שעה, בירושלים נוהגים ארבעים דקות, ובגוש דן (תל אביב וכדומה, וגם בני ברק) נוהגים עשרים דקות. (וכאן מהדרין לעשות עשרים ושתיים דקות). איפה מצאנו רמז לדבר הזה? "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו" (במדבר כ"ג, כ"א). מה זה "תרועת"? התקיעה שהם תוקעים - הצפירה של השבת. ומלך זה אותיות מ' ל'ך' - ארבעים בירושלים, שלושים בחיפה (ואולי גם בפתח תקוה), ועשרים בגוש דן. כולם מתכוונים לשם שמים. אבל לא לאחר את הזמן הזה. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

6. לא אומרים "בשעת לְדָתָן", אלא "בשעת לְדָתָן". לְדָתָן פירושו בשעה שהם יולדות, ו"לְדָתָן" הכוונה בשעה שהם נולדות. כשהם נולדות יש להם עבירות?! היא נולדה עכשיו, מה אתה רוצה ממנה?!... אבל "לְדָתָן" פירושו בשעה שיוולדת, כמו שנאמר (בראשית ל"ה י"ז): "ויהי בהקשותה בלְדָתָה, ותאמר לה המילדת אל תירא". מה זה "בלְדָתָה"? רחל אמנו ילדה את בנימין. ככה מגיה המלאכת שלמה עדני (זה חכם תימני לפני ארבע מאות שנה, מופיע במשניות הגדולות): "הכי גרסינן נשים מתות בשעת לְדָתָן". אבא ע"ה לא ראה את הספר הזה (כי הוא לא היה לנו בחוץ לארץ, היה לנו רק את המשניות הפשוטות, המשניות הגדולות עוד לא היו לנו), והוא כיון מדעתו לדבר הזה. כתב בסידור שלו (שנגנו אתו): "לְדָתָן, ככה צריך להיות". והביא ראייה מאיוב (ט"ו ב'): "וידעת עת לְדָתָנָה". אבל יש פסוק מפורש בתורה: "בהקשותה בלְדָתָה".

7. כשרואים במשניות הגדולות כל מיני שמות בראשי תיבות: ש"ל, ב"ד וכדו' צריך להבין אותם. ש"ל זה שושנים לדוד, ב"ד זה בית דוד, הרמ"ז זה רבי משה זכות, וכן על זו הדרך.

בעהית"ש, בשני בשבת כ"ד תשרי התשפ"ד.

הרמב"ם בפתיחה להלכות תעניות כתב בזה הלשון: מצות עשה להתענות ולזעוק לפני ה', בכל עת צרה גדולה שתבוא על הציבור. עוד כתב שם (פ"א ה"ב), ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבא צרה, ויזעקו לה' ויריעו, ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להם, ככתוב, עוונותיכם הטו אלה לכם. (ירמיה ה'). וזה הוא שייגרם להם להסיר הצרה מעליהם. והוסיף הרמב"ם וכתב שם (ה"ג) אבל אם לא יזעקו ויריעו, אלא יאמרו ממנהג העולם ארע לנו, וצרה זו נקרה נקירת, הרי זו אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה וצרות אחרות, הוא שכתוב בתורה, והלכתם עמי בקרי וגו' (ויקרא כ"ו) שאם תאמרו שהוא קרי (מקרה הוא), אוסיף אליכם חמת אותו קרי.

דברי הרמב"ם הללו נכתבו בספרו הגדול "היד החזקה" שבו כתב כל דיני התורה כולה אחת מהנה לא נעדרה. כלומר שאין מדובר בדברי מוסר בלבד, אלא הלכות פסוקות וברורות.

וכל הלומד דברי נביאינו וקורות עמנו בספר התנ"ך, בעיניו הוא רואה, כי בכל פעם שחטאו באו על ראשם צרות רבות וקשות, הן על ידי מגפות, או מלחמות רעות וקשות, ועוד כהנה רבות ה' יצילנו. וכשמשו דברי הנביאים אל לבם ושבו אל ה' והסירו רוע מעלליהם, מיד הקב"ה מתמלא עליהם ברחמים, ושב ורפא להם.

ודי לנו לשים לב לצרה הגדולה שניתכה על כלל ישראל, ע"י המן הרשע אשר ביקש להרוג להשמיד ולאבד כל היהודים טף ונשים ביום אחד. ושרש הרעה היה נעוץ באותה מסיבה שעשה אחרושו, ויהודים התגאלו במאכל ומשקה אסורים, ועל זה יצא הקצף, וכשעמדו מרדכי ואסתר בתוכחת מגולה וגזרו תענית וחזרו בתשובה, אז נאמר, ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ותלו את המן ובניו על העץ. והשם לבו לדברי חז"ל על מה שהיה בזמן חורבן בית המקדש השני, ואשר חטאינו ושינאת חינום שפרצה בינינו, החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו, והגליתנו מארצנו, ועדיין לא נושענו ולא הונח לנו.

וכבר בימי משה רבנו, קם בלק בן צפור ראש הקוסמים והזמין את בלעם בן בעור הנביא של הגוים, כדי לקלל את עם ישראל, ולא הניחו דבר גדול וקטן שלא עשו, ובנו בכל מקום שבעה מזבחות, והעלו עליהם שבעה פרים ושבעה אלים, וכל זה לא נגע ולא פגע

בעם ישראל כלל, אלא בעל כרחם שיבחו את עם ישראל, בנבואות המשובחות ביותר וגם על עתיד עם ישראל וביאת המשיח. אך כשהפקירו בנותיהם, באמרו: אלהיהם של אלו שונא זימה הוא. וכשחטאו ישראל בזימה זו, היתה מגפה נוראה, ואילמלא פינחס שעמד וקינא קינאת ה' היתה ח"ו כליה ה' יצילנו.

אנא אחינו בני ישראל הרחמנים נחוס על חיינו ועל חיי בני ביתנו, נחפש ונפשפש במעשינו וכל אחד ואחד יסיר כל דבר רע ממעשינו ונשמור טהרה, ולא יראה בנו עניני זימה ח"ו, שלא תסור שכירת א-ל מעל ראשינו. ונזהר בכבוד השבת "זכור ושמור" כי היא מקור הברכה והיא תמליץ בעדינו, "כי אשמרה שבת א-ל ישמרני. ונרבה אהבת איש את רעהו, ונשמור על אחדותנו, שהוא יסוד קיומנו.

והא-ל הרחמן ירחם על עמנו ועל נחלת אבותינו, ועל חיילינו וכל כוחות הביטחון וההצלה. ותהי הצרה הזאת סוף וקץ לכל צרותינו, ונמנה תצמח תחילה וראש לפדות נפשנו, ויראו עינינו וישמח ליבנו בהשלמת ישועתנו בב"א.

ועינינו לי-ה נשואות תלויות צופיות שירחם על כל החטופים וישיבם לחיק משפחותיהם בחן ובחסד וחמלה, בריאים ושלמים בגופם ונפשם וכל אשר להם. וישיב את הנרצחים לאדמת הקדש, וינחו בשלום על משכבם ויקומו לגורלם בקץ הימין.

ובורא רפואות ירפא לכל הפצועים חיילים ואזרחים רפואה שלמה, רפואת הנפש והגוף ויחזרו לאיתנם ושמחת עולם על ראשם אמן.

וא-ל נקמות ה' יקום דמם של הנופלים הקדושים מבחירי עם ישראל שנופלו נרצחו ונטבחו על קדוש ה', בידי חיות טרף זרים ואכזרים צמאי דם, ה' יקום דמם, וינחם את קרוביהם בנחמת ציון וירושלים בב"א.

ה' א-ל-הי שיועתי אלך ותרפאני, העלית מן שאול נפשי חייטני מירדי בור, בערב ליין בכי ולבקר רנה, ומעז יצא מתוק.

שלמה משה עמאר
הראשון לציון
הרב הראשי לירושלים

מדברי מורנו ראש הכולל הגאון הגדול רבי עיראן שליט"א ראש בית ההוראה ואב"ד "כסא רחמים"

וכבר פירש הגאון רבי שלמה קלוגר ע"ה מה שאומרים בקינה של עשרה הרוגי מלוכה (שאוורים בתשעה באב) "שרפי מעלה צעקו במרה זו תורה זו שכרה וכו' ענתה בת קול משמים אם אשמע קול אחר אהפוך את העולם למים, לתווה ובוהו אשית הדומיים",

וקשה איך התשובה שהקב"ה יתן הפוך את העולם לתהו ובהו מיישבת את הקושיא שהקשו למלאכי השרת? וביאר הגרש"ק על פי משל למלך אחד נזקק לבגד מיוחד עבור נשף גדול שעמד לערוך, לשם כך קנה אריג יקר מאד ומסרו לחייט יהודי, ואכן תפר החייט חליפה לתפארת והגישה למלך. היה שם אדם אחד שעניו צרה, ניגש למלך ואמר לו שלא כל הבד

הושקע בחליפה וודאי שהחייט גנב את מה שנסאר מגלילי הבד היקר. המלך ביקש תגובת היהודי, והיהודי הכחיש זאת, וכדי להוכיח למלך החל לפרום את התפרים של החליפה, והסביר למלך שע"י שאפתח את כל חלקי החליפה אוכיח שהכל הושקע בה. כך הקב"ה אמר למלאכים כדי שתבינו את עומק הנהגת ה' צריך שתראו מההתחלה את השתלשלות העולם, ואז תבינו כי משפטי ה' אמת צדקו יחדיו. אחי היקרים כולנו עצובים לכולנו קשות השמועות והמראות, אבל אנא נזכור שאב גדול לנו - מלך העולם שמנהיג ומנווט את העולם בחן בחסד וברחמים והכל גם כשלא מבינים נעשה לטובתנו, אנחנו כעת באמצע התהליך ובעד"ה נצעד יחדיו בנצחון לגאולה השלימה. וגבר ישראל. אמן.

ולסיום נזכור את דברי חז"ל בבראשית רבה (פס"ה) בזמן שקולו של יעקב נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידיים ידי עשוי שולטות, לאמר שיש להרבות תורה ולזכות את הרבים, ומוטל על כל אברך להרבות בשיעורי תורה ולהוסיף זכויות לעם ישראל ולהביא את הגאולה. חזקו ואמצו.

עוונותינו הטו אלה וחטאתינו מנעו הטוב ממנו (ע"פ ירמיה ה', כ"ה) שהתקיים בנו הכתוב (דברים ל"ב, ל'): "איכה ירדוף אחד אלף, ושנים יניסו רבבה, אם לא כי צורם מחרם וה' הסגירם". ומאז השואה האיומה לא קרה כדבר הזה שקרוב ל-900 יהודים נטבחו באכזריות שאין לתאר ביום אחד ע"י פראי אדם צמאי דם, מלבד אלפי הפצועים שה' ישלח להם רפו"ש בקרב כל חולי עמו ישראל והחטופים הרבים שלא ידוע מספרם. ובאמת כבר הקשו הראשונים והא "מדה טובה מרובה ממדת פורענות" (יומא ע"ו ע"א) ובמדה טובה כתוב ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו (ויקרא כ"ו, ח), ואילו במדת פורענות כתוב שאחד מהאויבים ירדוף אלף מישראל ושנים יניסו רבבה. ונראה לומר שזה בכלל שאלת הכתוב "איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה?" והרי מדה טובה מרובה ממדת פורענות?! והכתוב משיב, שיש פעמים שמדת הדין מתוחה מאד שהכלל הזה אינו בר תוקף וכך גזרה חכמתו יתברך. לא תמיד אנו מבינים את הנהגתו אבל בטוחים אנו שהכל נעשה בצדק ובמשפט ו"צדיק וישר הוא" (דברים ל"ב, ד).

ואף שבין הנרצחים היו תינוקות ועוללים שלא טעמו טעם חטא, אין לנו להרהר אחר מדותיו, וכמו שספר הגאון רבי אליהו דרייפוס שליט"א שהיה מעשה (שהתפרסם לפני כמה שנים) שהיה יהודי צדיק בצרפת שלא היה בעירו מקוה טהרה אלא במרחק 200 ק"מ, והחליט לבנות מקוה בחצרו שעלה לו הון רב ובכך זיכה את הרבים. והיה לימים ובנו בן השנתיים טבע במקוה שבחצרו, והיה קשה לאבא עד מאד - "דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו" (ב"ק ד"ג ע"א)? והחליט לקברו בארץ ישראל. והיה בהיותו במטוס חלם שאיש עם זקן עבות עומד לפניו ואומר לו אני אחד מבעלי התוספות שמת על קידוש ה' בשנת ד'תתנ"ו, ובכל שנה הייתי עולה מדרגה לדרגה עד שהגעתי לדרגה גבוהה מאד ולא הסכימו להעלות אותי יותר מפני שלא הטיבילו אותי במקוה טהרה לפני הקבורה, והחליטו שעלי לירד שוב לעולם הזה על מנת לתקן ענין זה, והחליטו כי האיש הכי מתאים שאצל בנו תופקד נשמתו זה אתה בשל הטרחה שטרחת עבור בניית המקוה, והיה על בנך לטבוע על מנת שתתקיים בי טהרה. כמוכן הדברים האלו ניחמו את האב הדואב בידועו כי נשמתו בנו מצויה תחת כסא הכבוד במקום גבוה ביותר.

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות

הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א

ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה

ערך הרצה ר' יוסף חיים נחום הלוי שליט"א

יצר הרע ותחבולותיו

והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלקים ויאמר אל האשה אף כי אמר אלקים לא תאכלו מכל עץ הגן (בראשית ג, א).

אסור לכם לאכול מכל עץ הגן?

תפקידו של היצר הרע בעולם הוא להכשיל את האדם. חנה היתה עוד בגן עדן, וכבר נגש אליה הנחש ונסה להחטיא אותה. אמר לה: "נכון שה' צוה אתכם שלא תאכלו מכל העץ אשר בגן? איך זה יכול להיות?! איך אתם עומדים בזה?!" ענתה לו חנה: "לא נכון! מכל העץ אשר בגן מתר לנו לאכול, רק מעץ הדעת טוב ורע אסור לנו לאכול". שואל רבנו אור החיים הקדוש: הרי הנחש היה ערום מכל חית השדה, הוא לא יודע שהקדוש ברוך הוא התיר להם לאכול מכל העצים ורק את עץ הדעת אסר עליהם? למה מראש הוא מניח לה הנחה מטעית, כביכול אסור להם לאכול מהכל?

הרב ענה על זה כמה תרוצים, שעל ידם לומדים את השטות של היצר הרע להכשיל את האדם. הנחש שהוא היצר הרע, בא לחוה ואומר לה: "נכון אסור לכם לאכול כלום?". למה הוא בא אליה בגישה הזאת? בגלל שהוא רצה להכביד עליה, להראות לה שהכל קשה ואסור. איך האנשים שעדיין לא שומרים תורה ומצוות אומרים? אצל הדתיים הכל אסור, אי אפשר להיות דתי. לנסע בשבת אסור, לאכול מה שרוצים אסור, הכל אסור! ברגע שבאים בגישה כזאת, ממילא הם מוודעים מעצמם את האפשרות לשמור מצוות. הם טוענים: אם הכל אסור, למה נבוא? לקבל אסורים? הם רוצים להיות מתיר אסורים, והולכים ויורדים וכו'. לכן הנחש בהתחלה בא בגישה הזו לחוה, כדי לגרם לה לא לרצות לעשות את צווי ה'.

אומר רבנו חיים בן עטר תרוץ נוסף. לפעמים השטן בא בגישה אחרת. הוא אומר לאדם: נכון, יש דברים שמתירים, אבל אם הדבר הזה אסור עליך, זה אסון! אלו הכל אסור בשבילך! אם לא נהיית מהדבר הזה, לא חשובות כל ההנאות שעשית בהתר, אאלו כל ההנאות אסורות לך. הנחש נסה לבלבל את האשה, אמר לה: "אם אסור לכם לאכול מעץ הדעת, זה נחשב שהכל אסור לכם". האשה עמדה בנסיון ולא התבלבלה, היתה יציבה, אמרה לנחש: "לא! הכל מתר! רק לעץ הדעת אסור להתקרב ולגעט".

שמע הנחש כך והחליט לעשות מעשה. לפי דברי המדרש (בראשית רבה פרשה י"ט אות ג) דחה אותה עד שנגעה בעץ, ואז אמר לה: "הנה ראית, לא קרה לך כלום, אז כמו שבנגיעה לא התחייבת מיתה, גם אם תאכלי לא תחייבי מיתה, את יכולה לאכול!". האשה התפתתה ואכלה, ונתנה גם כן לאדם הראשון.

מחבולות הנחש לפתות את חנה

נשאלת השאלה, מדוע התפתתה חנה? וכי בגלל שנכשלה בנגיעה היא תוסיף לחטא גם כן באכילה?! אלא אמר לה הנחש: אם אסור הנגיעה איננו אמת, גם אסור האכילה אינו אמת ומתיר לאכול. ועדיין יש לשאול, הרי האשה יודעת שהאסור היה רק על האכילה, הקדוש ברוך הוא אמר לאדם הראשון: "כי ביום אכלך ממנו מות תמות" (ב, י"ז). רק לאכול מהעץ היה אסור אבל לגעת היה מתר, ואיך התפתתה גם לאכול? אלא יש תרוץ ידוע, שחנה לא שמעה מהקדוש ברוך הוא את האסור אלא מאדם. אדם הראשון שמע את האסור

מהקדוש ברוך הוא, והוא רצה לעשות נדר, וכמו שכבר אמרו רבותינו על הפסוק: "ושמרתם את משמרת" (ויקרא י"ח, ל), עשו משמרת למשמרת (מועד קטן דף ה' ע"א). דהיינו שצריך לעשות סיג לתורה. אז כשאדם הזהיר את האשה, אמר לה אסור לאכול ואפילו לנגוע, ולא פרש לה שזה סיג, אלא היה נראה לה שזה מעקר הדיו. ולכן ברגע שהנחש הפיל אותה בדבר הזה והיא ראתה שלא מתה, אמר לה שאפשר גם לאכול ונכשלה. ולכן הנחש בחר לבוא דוקא לחנה ולא לאדם, כי האדם ידע שמתת מעקר הדיו לגעת, ורק לאכול אסור!

יש עוד טעם מדוע חנה התפתתה ראשונה. אדם הראשון שמע את הצויו שלו מהקדוש ברוך הוא ממש, ולכן ההרתעה שלו יותר חזקה, אבל היא שמעה משליח, מאדם הראשון, ועם שליח אפשר להתוכח ולחלק על הפרשנות שלו בדברי הקדוש ברוך הוא, ושמה מתר ורק אדם לא רצה שהיא תגע ותאכל, ועל ידי זה פתה הנחש את חנה.

התורה שלנו כלה אמת, כשהמסלמים טוענים עלינו למה אנחנו לא שומעים לאמונה שלהם, אנחנו אומרים ששמענו מפי הקדוש ברוך הוא, ואלו הם רק על ידי שליח. משה רבנו שמע מפי הגבורה, והיו למעמד הזה לפחות שלושה או ארבעה מליון אנשים עדים נאמנים, שש מאות אלף גברים מגיל עשרים, ונוספו להם את הנשים והילדים, וכן את הזקנים מעל גיל ששים (שהם לא נספרו, עיין רמב"ן במדבר כ"ו ס"ד, ע"פ דברי הגמרא בבא בתרא דף קכ"א ע"ב), ונגיעה לכמה מליונים שקלם ראו את המעמד הזה. ואחרי ששמענו כן מפי הגבורה, אנחנו לא יכולים להחליף עכשיו במשהו אחר. אצל הגוים זה רק על ידי שליח, ומי אמר שזה נכון? מישהו ראה או שמע? ובאותה דרך בא הנחש לחנה.

1. אמר עורך העלון (אלעד עידאן ס"ט): בעניויתי כתבתי בזה לפני כמה שנים ואמרתי לצורך זאת כאן ישטטו רבים ותרבה הדעת: ותאמר האשה אל הנחש מפרי עץ הגן נאכל. ומפרי העץ אשר בחר ה' אמר האלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו. ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמותו. כי יודע וגו'. ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו' ותאכל וגו' (ג, ב-ד).

כתבר רש"י ולא תגעו בו, הוסיפה על הציווי, לפיכך באה לידי גרעון, הוא שנאמר (משלי ל"ו, ו) אל תוסף על דבריו. לא מות תמותו, דחפה עד שנגעה בו, אמר לה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה. ותרא האשה, ראתה דבריו של נחש והנאו לה והאמינתו (ומקור דבריו בבר"י ט"ז, ד').

ולכאורה ידעה האשה שהיא הוסיפה על ציווי הא-ל, א"כ איך שוכנעה שכשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה. שור"פ בפי' מתנות כהונה במדרש שם שהקשה כן וכתב: כבר כתבו באבות דר' נתן בפ"ק, שאדם הראשון עשה גדר וסייג והוסיף לו לעצמו הנגיעה, וכך אמר לה שהאכילה והנגיעה אסורה, והיא לא ידעה שהנגיעה היא סייג, וכשראתה שאין מיתה בנגיעה סברה ששקר אמר לה אדם וה' לא צוה על הנגיעה ולא על האכילה, ולפיכך אכלה וכו'. וכע"ז כתב בשפתי חכמים ע"ע (ואמ"א כעת אלא קיצור שפת"ח).

ובזה פירשתי בס"ד עוד דקדוק נפלא בפסוקים, הרי הקב"ה ית' ויתעלה אמר לאדם: ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות (ב, י"ז), ואילו האשה אמרה לנחש: מפרי עץ-הגן נאכל. ומפרי העץ אשר בתוך-הגן אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו. מדוע לא אמרה בלשון ודאי "כי ביום אכלכם ממנו מות תמותו" כמו שבאמת אמר הא-ל.

ולהאמור ניחא, כיון שהאשה לא שמעה ישירות מאלקים, אלא בעלה העביר את הדברים בתוספת איסור נגיעה, לא יכל האדם לומר לה "מות תמותו", כיון שידע שהוא זה שהוסיף נגיעה, ולכן נתחכם לגרוע מוודאות העונש ולאמרו בלשון ספק "פן תמותו". ובה יש לפרש דברי הגמרא בסנהדרין (דף כ"ט סעי"א) אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע שנאמר אמר אלקים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו, ע"ש בפרי"ש, ולפי דרכנו יש לפרש דכיון שהוסיפו איסור נגיעה, היו צריכים לגרוע מחומרת העונש. וזה "כל המוסיף גורע".

ואמרתי הדברים למרן ראש הישיבה שליט"א ושאלני א"כ מדוע אחר שדחפה נחש לאשה ולא מתה השתכנע שאין זה מסוכן, והלא זה רק "פן תמותו". ולא השבתיו דבר. אך נראה לי שאחר שראתה שלא קרה לה כלום בנגיעה, אמרה אם כך "פן תמותו" בא להזהיר ותל"מ. (ומרן גר"ו פי' שלא אמרה "מות תמותו" כי דברה למול הנחש ולא ראו לדבר בלשון נוכח "מות תמותו").

את גזר הדין!

"ידוע בספרי הקבלה כי אחד התקונים הגדולים ביותר
לכל מהאדם את הגלות ולפתוח את מצלו
לברואת, פרנסה והצלחה
זה פדיון נפש..."

JustRoom 053-7462383

בע"ה מידי יום עורכים פדיון נפש המסוגל לישועות
על פי הסדר שתיקן מרן החיד"א ע"י רבני הישיבה שליט"א

פדיון נפש פרטי

פדיון נפש כללי

160 ש"ח לשם

52 ש"ח לשם

נדרים פלוס או בעמדות

08-6727523

(אפשר לשלוח הודעה, רב קווי, מענה 24 שעות)

למסירת שמות התקשרו:

למען תספור

פלאים. אז אני אמרתי, אם הוא אמר ככה, אנחנו הספרדים לא נשמע את הרב עובדיה? הוא נשמע. אמרתי לרבי שמואל עידאן, הוא גלה. פתשע וחצי בערב הגענו לשם, והיה הרב "מפוצץ" את השומעים במקורות בבקראות ובחריפות עד השעה אחת עשרה. בשעה אחת עשרה התחיל לומר דברי אגדה, הדבר הראשון שהתחיל בו אמר, יש אנשים שאומרים, אני לא לוקח מהעדה הזאת, אני לוקח רק מהעדה שלי. למה? מה העדה הזאת? זה עדת קרח? זה עשרת השבטים? ואתה שומע את הדברים, ואתה מרגיש שכל מפל הלב. לב טהור, לב קדוש, לב ישר. לכן פשיצאנו אחר כך, ובשתיים עשרה וחצי הגעתי הביתה, אמרה לי הרבנית זכרונה לברכה: למה הגעת מאחר כל כך? אמרתי לה: חבל שהרב דבר בבית הנסות, כי אם היה מדבר בבית הקברות היו קופצים הנפטרים... תחית המתים היינו רואים. אמרה לי: מה אתה אומר? היא לא האמינה. עד שאחרי שנים היה לה לזון בבית, והיתה רואה איך הרב מדבר. זה משהו מדהים. הדבור שלו היה יוצא מהלב ונכנס ללב.

היה לו לב רחמן מיוחד במינו. פעם אחת היה הוא והרב ישראל מאיר לאו (שיצדל לחיים אריים) בחדר באיזו חתונה, והרב אמר לרב לאו: תזו מעט. שאל אותו: למה לזו? אמר לו הרב עובדיה: כי הצלם הזה הוא צלם קדש, ואם הוא לא יעשה צלום טוב אז יבוא ויחרפו אותו, לא ישלמו לו, ואנחנו צריכים לעודד אותו, לכן תזו כדי שצא צלום יפה! אמר לו: אתה חושב על זה במקום לחשב על תשובות ועל בעיות? [נפתרונן] אמר לו: כן, אני חושב על גני אדם! צריך ללמד את הדרך. שהוא היה הולך בה עם בני אדם. (גליון 279 אותיות א, ב, ג, ו, ח, ו, גליון 11 הערה 1, וגליון 46 הערה 23, וגליון 330 אות י"א).

איך הוא זכה לדבר הזה? יש אומרים פינו שצביו היה פשוט גדול, והיה שר בשמחת תורה: "גלה גלה זיו הודי" (יש שיר קזה שמתחיל "גלה גלה זיו הודי", אני לא מכיר אותו) בשמחה רבה מאד (עייני חזון עובדיה-תעניות עמ' תק"ב). ויש מקור לזה. רבנו חיים פלאגי כותב (מועד לכל חי ס"ס כ"ה), הרבנו תלמיד חכם גדול שהיה בשמחת תורה מפוצץ ומקצור בשמחה כלי סוף. וזכה שהוא ובניו ונכדיו, קלם תלמידי חכמים גדולים, מרביצים תורה בישראל ודגים וכו'. לא מצאנו סבה לזאת רק הדבר הזה. [עד כאן]. אז כל שכן וקל וחומר אדם שהוא לא נחשב למדן, והוא שר מפל הלב בשמחת תורה, שיצפה לבן שהאיר את העולם פלו. "הגעני חמה בקומתו"

(סוטה דף ל"ד ע"ב).

ואני שמעתי את השעור מפי הרב בלייל ט' באי"ת של"ב. היה אז רבי שמואל עידאן זצ"ל מנהל בית הנסות של התנאים [בית רחמים בפרדס פא]. ואני שמעתי באותו שבוועד מהמקום אשכנזי גבוה גבוה - "כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם" (קהלת ה', ז')... אמר לי אתה יודע שבמוצאי שבת בא הרב עובדיה ומדבר בבית נסות "משנהד". והוא אומר הכל בעל פה, מקורות וכו' וכו'. פלא

מן הרב עובדיה - "עטרת תפארת הפוסקים" בשבועי הקא יום הפטירה של מורנו ורבנו הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל. הוא היה גאון עולם.

ג' בחשון זה יום "העלות הענו מעל האהל" (במדבר ט', י"ז). יום שפטר בו גאון עולם. מן כותב בבית יוסף חשון משפט (סימן ר"ז) על הרמב"ם: "עטרת תפארת הפוסקים", ואותו דבר אפטר לומר בימינו על מן הרב עובדיה - "עטרת תפארת הפוסקים". יש חכמים גדולים אבל סגורים בבתייהם, גם פאטר יכתבו, יכתבו בראשי תבות, הכל בעקר שאי אפשר להבין אותם, והרב עובדיה זצ"ל עם כל הפקיאיות, ועם כל החריפות, ועם כל הידע, תמיד יורד לעם (מתחיל לצבור הרחב ומדבר עמו באופן הברור לו). הוא יכול לצאת ולהסביר לעם הלכות פשוטות ופסקיות בטוב טעם. כמו שאמר פעם משהו שהרב יכול להסביר לילד מגיל שמונה עד זמן בגיל שמונים וכלם בינינו. אין תחום - שגיל קזה ומעלה אתה לא מבין, או בגיל קזה ומטה אתה לא מבין. כלם מבינים. הוא יורד לעם. "יורד משה מן החר אל העם" (שמות י"ט י"ד). "יורד משה" - דרנא תביר. משה רבנו שבר את דרגותיו ויורד לעם. והוא בילדותו היה חי בעני, עני נורא ואים. יש ספר שנקרא עילוי - אביר הרועים, כתב אותו הנקד שלו - רבי יעקב ששון שיחיה, מביא לה שם דברים איך הרב היה חי בעני. באים רבנים לבקר אותו, ובבית שלו היה צפוף מאד, השלחו על יד הדלת. לכן לא היו נכנסים, אומרים שלום מרחוק - "יורא אותו מרחוק" (בראשית ל"ו, ח) ונמרנו. אין מקום. חי בעני, אבל האהבה שלו לתורה היתה מעל ועמבר לכל דמיון. כשהוא חולה אמר: אם אני לא יכול ללמד, מה אני עושה? כאן בחיים? החיים שלו היו תורה. נשם תורה וחי תורה.

הלכה נאמנה

א. ב' שלום עליכם [שאומרים בליל שבת] שכתוב שם "מלך". כי הפרוש הוא: שלום לא יאמר "ממלך" מלכי המלכים, אלא "מלך". כל פעם שעושים לנו "שלום עליכם" בבני ברק [מנגינות בבניית השבת], אומרים שם "ממלך". מה נעשה להם? אם אני יודע מישהו שאומר "ממלך", אני אומר לו: הוא הנה, אני אראה לך בספר שואל ונשאל (ח"ב) (והלאו שישבו כל הזמן), אל תאמר "צאתכם לשלום". (גליון 332 אותיות ל"ג ול"ד).

ידע תדע

בשבעה בחשון מתחילים לומר "ותן טל ומטר לברכה". אצל האשכנזים כל השנה אומרים אותו נסח, רק מוספים "ותן טל ומטר לברכה". בקאי אומרים "ותן מטר", ובחרף אומרים "ותן טל ומטר לגמרי, ואלו הספרדים נוהגים לצנות את הנסח לגמרי. בקאי אומרים "ברכנו" ובחרף אומרים "ברך עלינו", והפרי חדש אמר (סימן ק"ו) אף על פי שפטר הגמרא משמע כמו האשכנזים שאותו נסח אומרים בקאי ובחרף, בכל זאת אבותינו הספרדים עשו בקאי נסח ובחרף נסח. לקוח? כי אם אתה אומר תמיד אותו נסח, ואתה מוסיף בחרף "ותן טל ומטר לברכה" אתה לעול להתבלבל ולשכח, והביא ראיה מהגמרא שאמרה [על דבר פיצא בזה] "אתי לאטרודי" (ברכות דף

חיבה

בורך וכוסה

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.